

Asia: VN/29848/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta (nikotiinipussit)

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne sallittuja makuja koskevaan sääntelyyn

Filha ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laiksi tupakkalain muuttamisesta (VN/29848/2024). Kansanterveyden ja terveydenhuollon kantokyvyn kannalta pidämme tärkeänä, että markkinoille tuleville uusille tupakka- ja nikotiinituotteille, kuten nikotiinipusseille, sovelletaan samaa sääntelyä kuin muille tupakkalain alaisille tuotteille esim. myyntiin, maahantuontiin ja makuaineisiin liittyen.

Savuttomista nikotiinituotteista tehdään houkuttelevia erityisesti nuorille. Nuoret ilmoittavat käyttävänsä tuotteita pääasiassa kokeilumielessä eivätkä esim. tupakoinnin lopettamiseen. Nämä kokeilut ovat johtaneet myös päivittäisen käytön merkittävään lisääntymiseen. ESPAD tutkimuksesta (2024) saatu tieto näyttää, että nuorten poikien nikotiinipussien päivittäinen käyttö on vuodessa lisääntynyt huomattavasti vertailussa vuoden 2023 Kouluterveyskyselyyn (THL). Kouluterveyskysely toteutettiin keväällä 2023 samoihin aikoihin nikotiinipussien myyntirajoitusten poistumisen kanssa tuotteen siirtyessä pois lääkelain alaisuudesta.

Savuttomissa nikotiinituotteissa makuaineet toimivat houkuttimena nuorille ja vaarana on, että he jäävät nopeasti riippuvaiseksi nikotiinia sisältävistä tuotteista. Hallituksen ohjelmassa pyritään ehkäisemään nuorisokäyttöä sekä suojelemaan lapsia ja nuoria tuotteisiin liittyviltä haitoilta muun muassa sallimalla tuotteille vain aikuisille tarkoitetut maut. Makuaineiden rajaaminen on erinomainen keino vähentää nikotiinipussien houkuttelevuutta erityisesti nuorten kohdalla ja Filha ry kiittää hallituksen ohjelmaa ja hallituksen esitystä siitä, että tämä asia on otettu huomioon.

On hankala arvioida, mitkä maut voisivat sisältyä hallituksen ohjelmassa mainittuihin aikuisten makuihin. Hallituksen esityksessä ehdotetaan hyväksyttäväksi mentolin ja mintun maku. Tämä on ristiriidassa tutkimusnäytön kanssa, jonka mukaan mentoli ja minttu on todettu helpottavan

nikotiinipussien käytön aloittamista ja olevan etenkin nuoria houkuttelevia makuja. Amerikkalaisessa nuorille suunnatussa kyselytutkimuksessa (National Youth Tobacco Survey 2021) eniten käytetyt nikotiinipussien maut olivat juuri minttu (53,5 % käyttäjistä) ja mentoli (50,2 % käyttäjistä). Kyselyyn vastaajat olivat luokka-asteilla 6–12 opiskelevia nuoria. Lisäksi Mentoli on tutkimuksissa havaittu lisäävän nikotiinin imeytymistä ja lisäävän näin sekä riippuvuutta että nikotiinin aiheuttamia terveyshaittoja.

Tämän perusteella Filha ry esittää, että hallituksen esityksessä tulisi nikotiinipusseissa kieltää kaikki tunnusomaiset tuoksut ja maut, sisältäen myös mintun ja mentolin.

Muut mahdolliset kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta

Savuttomat nikotiinituotteet, kuten nikotiinipussit sisältävät usein runsaasti nikotiinia. Nikotiini on vahvaa riippuvuutta aiheuttava ja myrkyllinen aine ja sillä on todettu runsaasti itsenäisiä terveyshaittoja. Ei ole riittävästi tutkimusnäyttöä siitä, että runsaasti nikotiinia sisältävät nikotiinipussit (tällä hetkellä enimmäisrajana 20 mg/pussi) auttaisivat nikotiiniriippuvaista lopettamaan nikotiinin käytön. Sen sijaan on todennäköistä, että tuotteen korkea nikotiinipitoisuus aiheuttaa käyttäjilleen vahvemman nikotiiniriippuvuuden, josta on vaikeampi päästä irti. Tässä hallituksen esityksessä esitetään nikotiinin enimmäisrajaksi 16 mg/g. Hallituksen ohjelmassa on asetettu tavoitteeksi säätää nikotiinipusseille yhtenäiset nikotiinirajat naapurimaiden kanssa. Muissa pohjoismaissa (Ruotsi ja Tanska) on esitetty suunnitelmia nikotiinin enimmäisrajan asettamiseen 9–12 mg/g tasolle. Esitetty 16 mg/g nikotiinipitoisuus on edelleen hyvin korkea ja tuotteen pitempiaikaisen käytön seurauksena on vaarana, että käyttäjälle muodostuu vahva nikotiiniriippuvuus ja että nikotiinin aiheuttamia haitallisia terveysvaikutuksia kehittyy.

Filha ry esittää, että nikotiinipussien nikotiinipitoisuus tulisi säädellä samalle 2–4 mg/g tasolle kuin nikotiinikorvaushoitotuotteissa. Näin nikotiinipussit eivät ylläpitäisi nikotiiniriippuvuutta vaan voisivat auttaa tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttäjiä, kuten esimerkiksi tupakoijia tai nuuskaajia, eroon riippuvuudestaan.

Sandström Hans
Filha ry